

Somogyi Károlyné felvétele

Az új Rókus-városrész utolsó járdaszakaszát építik, a víztorony közelében. A Délép utépítői elhelyezik a KRESZ-táblákat is, helyenként tereprendezen is dolgoznak

Szociális húsofázék

(Folytatás az 1. oldalról.)

vettek le Csanádpalotán. Mórakalmi tojásrántottát sütötték reggelire. A kérdés, hány tojásból. Egyáltalán ott annak sem volt nyoma, mennyi tej, kenyér, zsemle, saláta fogyott valójában, úgyhogy az étkeztetést egyszerűen nem is lehetett ellenőrizni. Derekegyházaon, a már említett vágási jegyzőkönyvek hiányoztak. Amintez semmi a nagymágo-csi állapotokhoz, ahol a személyi higiénia is erősen kifogásolható volt. Súlyos és alapvető hiányosságokat állapítottak meg az ügyvitelben is. Százhatvan csomó retektről, négyszáz fej salátáról nem volt beszerzési bizonylatuk, a gyökeret, répát

súly szerint tartották nyilván, de csomóra vették (úgy drágább). A normafelhasználásuk enyhén szolva gyanús: előszörre majd 35 ezer forint megtakarításuk volt, másodsorra (pár nappal később) 297 ezer forinttal túllépték azt.

A revíziók napjain sok helyen találtak lejárt szavatosságú termékeket. Opusztaszeren például 23 kiló vajjal, a szegedi Londoni körúti nevelőotthonban mustár, margarin szerepelt a kido-bandó élelmiszerek listáján, meg nagy kazal csokoládé (390 darab Bohóc csoki, 90 kiló barackkizű, továbbá 18 kiló nápolyi. Biztos nem érdemelték meg a gyerekek).

Döbbenetes, ha igaz

— Mik lesznek a következők?

Gulyás Katalin, a megyei tanács vb. termelési és el-látásfelügyeleti osztály kereskedelmi és piacfelügyelő-ségének vezetője:

— Csak javaslatot tehetünk a fegyelmi felelősség-revonásokra. Jelentésünk egy példányát elküldtük az OKPF-nek, de az egyes intézetvezetők figyelmét is felhívtuk a mulasztásokra. Minden általunk vizsgált otthonban jegyzőkönyvet hagyunk. Egyébként főha-tóságunknak javasoltuk: jövő-re célszerű lenne e vizsgálatokat megismételni, kiegészítve a kollégiumi, az iskolai és óvodai étkezteséssel.

Az általam vélt illetékeseknél, vagyis, akiket érdekelhet hivatalból a felügyelőség jelentése, tudakozódtam, mit szólnak a kereskedelmi felügyelők tapasztalataihoz. Nagy Péter, a megyei tanács költségvetési revizori csoportjának vezetője tölem hallott először a vizsgálatról. Egyébként ők két évente ellenőrzik a szociális otthonokat is. Munkatervükben idén Öfö-

deák, Opusztaszer, Mórakalmi, Nagymágoes szerepelt. Szűrőpróbának vetették alá a pénztár- és bankbizonylatokat, az állóeszköz-, az anyag-, a készlet- és munkaerő-gazdálkodást, az élelmezési tevékenységet. Nem találtak kirívó szabálytalanságot. Kajáry Irént, a megyei tanács szociális és egészségügyi osztályának vezetőjét láthatóan megdöbbenette a vizsgálat eredménye.

— Most kértem a felügyelőségtől egy példányt. Valóban súlyos és komoly gondokat fogalmaznak meg. Ez a terület, talán, kiesett a figyelem fókuszából, magam is érzem a felelősséget. Az otthonokban talált szervezetlen, fegyelmezetlen étkeztesítés meglepő, ezt nem lehet túrni.

A főorvos asszony megígérte, késedelem nélkül megnézik a jegyzőkönyveket. Meg kell tudniuk, minél hamarabb, a vezetők mivel magyarázzák a mulasztásokat, meg azt, hogy azok hogyan állandósulhattak.

Mag Edit

Kereskedők háborúja (4.)

A vizsgálat lezárult, felejtjük el...

Nehéz visszagombolyítani a történet szálait. A szegedi élelmiszer-kereskedők háborújának újabb fejezete október végére datálható, amikor nyolc vt-tag, a testület addigi működését — legitimitását megkérdőjelezve — rendkívüli ülés összehívását kérte. Erre azonban nem került sor.

— Szeptemberben állandóan napirenden volt a cégnél, miért bízták meg a leváltott igazgatót? — mondja Dobó Imre, a móravárosi ABC vezetője. — Közbejött, hogy aláírásokat gyűjtögettek dr. Solymossy Margit mellett. Mikor a nyolc vt-tag kérte a rendkívüli ülést, az elnök azzal hátrította el, hogy az igazgató szabadságon van, várják meg, míg visszajön.

Közben — a vt háta mögött

— az elnök pályázatot írt ki az igazgatói székre. Híreik, olyan feltételekkel, amelyek a cégnél egyedül a volt igazgató képes csak megfelelni.

— Miért fűrésa az, ha egy pályázatban szerepel az, hogy a jelölt rendelkezze szakirányú diplomával? Ezek óta magától értetődő dolog a közgazdász diploma a vállalatvezetői székhez. Most már bárki megfelelné a rendkívüli ülést kérőknek, csak olyan valaki legyen az új igazgató, aki aláírja a szerződést a Honestus-szal.

Az ellentábor viszont úgy érvelt, hogy az igazgató nem tagja a vt-nek, tehát nélküle is össze lehet hívni a testületet. A szópárbajt végül is a szegedi cégbíróság közbelépése oldotta meg.

A törvény szövődése

— Miután visszajött az igazgató, összehívták egy termelési tanácskozást, ahol dr. Solymossy Margit megígérte a dolgozóknak, ha december 31-ig nem jön létre az Rt., visszafizetik a dolgozók betéti forintjait — mondja Berei Tiborné szb-titkár. — Engem azzal vádolt, hogy a vezetés háta mögött feljelentettem a vállalatot a cégbírósnál. Már majdnem elszabadultak az indulatok, végül a személyeskedő viták csak lecsillapodtak nagy nehezen. Az volt a benyomásom, mintha szándékosan össze akarták volna ugrasztani egyesek a dolgozókat.

Volt olyan, nyilván felkért hozzászóló, aki azt követelte, hívják vissza a nyolc renitens vt-tagot, és közvetlenül a dolgozók adjanak ísmét bizalmat dr. Solymossy Margitnak. Drámai délután volt...

Még drámaibb folytatással. Másnap reggel a rendkívüli ülésre ugyan megjelentek a tagok, de az elnök egy levéllel a zsebében érkezett, ami azt tartalmazta, hogy a cégbíróság törvényességi vizsgálatot rendelt el, s az aznap vi-ülést felfüggesztette.

Patthelyzet alakult a vállalatnál. Időközben a kiírt pályázatra hárman — köztük a megbízott igazgató, dr. Solymossy Margit is — jelentkeztek. Csakhogy a bírósági végzésig minden a levegőben lógott. Vagy mégsem? November közepén a megbízott vezető — bár ez eddig nem volt szokás — több tízmillió forintot osztott ki a dolgozók között — jutalomként.

November végére megérkezett a cégbíróság végzése: „A bíróság írásban figyelmezteti dr. Solymossy Margitot, a cég képviselői-ellátó személyét, a törvényes működés helyreállítására a következők szerint: a Vállalati Tanács elnöke köteles összehívni a vt-t, ha tagjainak egynegyede az ok megjelölésével azt kéri... Az igazgatói munkakör betöltésére a pályázatot a Vállalati Tanács jogszabályi elrendelési és Működési Szabályzat 17. cikkében előírtak szerint kiírására vonatkozó szabályainak 60 napon belül módosítását, illetve az ehhez szükséges határozat meghozatalát” — eddig a száraz jogi szöveg, ami magyarra fordítva aligha je-

lenthet mást, mint hogy ismételt pályázatot kénytelen kiírni most már a vállalati tanács az Éliker megüresedett igazgatói székére.

Erdemes azonban beleszemlgetni a 8 oldalas indoklásba is:

„...A Vállalati Tanács általános vezetésével működő vállalatok 1990. június 30-ig kötelesek az e rendeletben meghatározott összetételű, új Vállalati Tanácsokat megválasztani... A Szegedi Élelmiszer Kiskereskedelmi Vállalat Vállalati Tanácsának összetétele az 1990. június 30. napjáig előírt választások megtartása nélkül is megfelelt... Így az 1990. július 24–27-én megtartott vállalati

tanácsi választások valóban nem tekinthetők a jogszabály szavának megfelelő választásoknak... A Vállalati Tanács újválasztását előíró jogszabály elmulasztott szankciót kötni a normasértő magatartáshoz.”

Róka fogta csuka — mondhatnánk, de inkább lapozzunk tovább: „A bíróság úgy döntött, hogy nem rendeli el a Vállalati Tanács választásának újbóli lefolytatását. E döntés meghozatala során mérlegelte azt is, hogy ellentétes álláspont esetén... a vállalat 1990. június 30-ától az első fokú határozat meghozataláig, közel 4 hónapig általános vezetés nélkül maradna.”

Privatizáció — magyar módra

Hogy is van ez? — kérdezhetnénk. De maradjunk inkább a szigorú tényeknél. Az így kialakult helyzet a következő: új pályázatot kell kiírni, immár a vt-nek, amirol — egy jogbész következtében — az atyauristen tudná talán csak megmondani, hogy legitim-e vagy sem.

A vásárlót persze a vállalat belső háború aligha érdekli. Sokkal inkább azzal van elfoglalva, mit hoz a jövő? Lesz-e penze kenyérre, tejre, húsrá az egyre jobban emelkedő árak mellett? Mi lesz a szegedi élelmiszer-kereskedelem jövője, ha elcsúszul végre a háború? Természetes, hogy minden érdekelt másként látja.

— A boltvezetők eddig is elterítették az árakat. Ha kikerülnek a központ felügyelete alól, gyakorlatilag elszabadulhat a pokol — mondja a vt elnöke. Eddig a központot is, a vevőt is becsapták, a boltvezetők ezután csak az utóbbit fogják — alighanem duplán. Mindehhez jó asszisztencia lesz a Honestus Kft., ami egy eddig békés és jól működő vállalatból hirtelen csinált.

Egeszen másként látják a kft.-ben érdekelt felek a jövőt:

— A Honestusnak nem lesz érdeke, hogy árakat emeljen — mondja Dobó Imre üzlet-

vezető. — A nagykereskedelem kiiktatásával gyakorlatilag még olcsóbbak is leszünk. Eppen ezért alapítottuk meg a társaságot. A kisebb ár, nagyobb forgalom elvét valljuk.

— Az Éliker-központ eddig sem vette észre, hogy piacgazdaságban kezdünk élni — mondja Antalik József. — Ha jól működik a kft., a nagyker árres jó része a vásárlónál maradhatna. Mindenki jól járna. Az pedig, hogy visszaélésre ad okot ez a vállalkozás — egyszerűen nevetséges kifogás. A kereskedőknek is egyre inkább az az érdeke, hogy mamutközpont nélkül, minél olcsóbban szerezzék be és adják el az árut. Különben is ne felejtse el a vállalkozásunk nevét, Honestus. Ami annyit jelent magyarul: becsület. Hosszú távon csak ennek a magatartásnak lesz jövője a kereskedelemben is.

Adná az ég, hogy így legyen. Egyelőre azonban hűdfoállások épülnek vállalatok, kereskedelmi cégek százainál ország-szerte, hogy ki, mit és hogyan tud markolni abban a folyamatban, amit úgy is nevezhetnénk: privatizáció magyar módra.

Rafai Gábor

(Vége)

Ki kaparja ki a gesztenyét?

A Tszker országos szervezete immár másfél éve zátonyra futott. Hatalmas készletekkel dolgozott, számottevő saját tőke nélkül. Amint a hitelkamatok elszabadultak, a gazdálkodás veszteségbe csapott át. A halmozódó tartozásokra nem találtak ellenszert. A felszámolási eljárás során év végére az országos központból alakult külkereskedelmi vállalat is megszűnik. A Tszker baksí üzemében a napokban jártam, rendet, tisztaságot láttam, s

azt, hogy töretlenül dolgoznak. Vajon ok elkerülhetik az összeomlást? Révész Ferenc igazgató derülítő e kérdésben, a mélypon-ton már túljutottak, s ha a jövő építése érdekében is olyan sikeresen fávíroznak, mint a túlélésért, akkor évek múlva is megtá-lálhatjuk a boltokban a baksí gesztenyemasszát, s a mézexp-ortban is megtarthatják nem csekély részarányukat. Történe-tük nem különbözi a tanulságo-kat.

Központi programok — országos központok

A hatvanas évek végén született a központi elgondolás, a mezőgazdasági szövetkezetek életképesebben működhetnek, ha megszervezik saját kereskedelmi tevékenységüket. A nagykereskedelmi szervezeteket kiiktatva versenyképesebbé válnak. Megalakultak a megyei és központi szervezetek, s többszöri átszervezés után a megyei irodák. A gigantománia azonban a központi szervezet túlméretezéséhez vezetett, majd ráharaptak az exporttartalékok feltárásiának szintén központi programjára. Megszületett az exporttartalékokat feltáró központjuk. „természetesen” ez is Budapesten. A baksí üzemet ez a szervezet hozta létre 1979-ben. A helyi térsz szintén gigantomán módon építkezett, a laskagomba telephől nem lett

semmi, kihasználatlanul álltak a drágán megépített épületek. Ezt vette meg a térszker. Gesztenyefeldolgozással kezdte, majd importmész kikészítésével és kereskedelmével bővítette a feladatát. A vállalat összeomlásáig ment szépen a verki.

Közben a megyei irodák önállósodtak, nyakukba véve a központtól örökölt adósságokat. Egy részük már össze is roppant, jórészt az átvállalt terhek súlya alatt. A baksíak önállósodásáról szó sem lehetett. A tartozások miatt az OKIB jelzővel terhelte az üzemet. Tavaly nyáron a térszker be akarta zárni gyáregységét, mondván, hogy finanszírozni nem tudja, a bevételeket meg úgyis elviszik a bankok, akkor minek vesződni vele. Az emberek egyik napról a másikra

utára kerültek volna. A baksíak perlekedtek, veszekedtek, s magukra vállalva minden nehézséget, végül maradhattak. A térszkereskedelmét nem iszhaták meg, jelenleg százhuszan vannak. Másfél évig úgy kellett dolgozniuk, hogy míg minden számlán lévő bevétel elúszott az összeadósság fejében, addig összesen 4,5 millió forintot kaptak a központtól. A többi kutyagyskedtek. Fizetésnapokon különböző gyá-

rak kapui előtt kecskelábú asztalokon kipakolták a készleten lévő kollektívot, szeket, munkaruhát, üveges mézet, amire épp akadt vevő. Így árulták össze tízes százazrekéből a fennmaradás-hoz szükséges pénzt. Igaz, „takarékon” tudtak csak működni, a szokásos mézmenyiség negyedét vásárolták csak fel, s a gesztenyehűtésre épült hűtőházukban sem tudtak az idén mirelit zöldséget, gyümölcsöt gyártani.

Üzlet és mentőöv

Innen már a kikapaszkodás fázisai következnek. Hogy a felszámolási eljárás ne vigye el végleg e nyereséges termelőüzemet, az önállósodott megyei Tszker-ekből 15, egy-egy millió forintos vagyoni betéttel ez év júniusában Élelmiszer-feldolgozó Közös Vállalatként a tulajdonába vette. A jelzalogot nem kerülhették meg, 62 millió forint hitelt át kellett venni a központtól. Ebből a vállalt 26 milliót már az idén kifizették, a többi később esedékes.

Az üzlet ennek többszörösét éri, most várják a Price Waterhouse vagyoneértékelését, s ennek ismeretében pár hónapon belül Rt.-vé alakulnak. Mindennek az a célja, hogy az amerikai befektetők által alapított Akác Kft.-nek a tulajdonosok arában adhassak el részvényeket. Bizonyára jó

üzletre számíthatnak a résztvevőként befektetett 1 millió forint fejében. Még mielőtt irigyelnénk a mentőövet dobók várható hasznát, ne feledjük, másik oldalról épp ilyen „érdektelenül” jutottak a központ felparcellázott adósságaihoz. A baksíakat különösképpen nem zavarja, ki a tulajdonos, hisz sosem voltak a maguk urai. A lényeg, hogy megmaradjon az üzlet, s továbbra is itt keressék meg a kenyérüket.

Munkájuk van. A tervezett gesztenyemennyiség 80 százalékát felvásárolták. Saját mézük ugyan kevés, de több cégtől vállaltak bérfeldolgozást. Előrehaladott tárgyalásaik arra biztatnak, hogy német megrendelésre nagy tételekben tudnak mirelit almásrétest gyártani és eladni.

Tóth Széles István